

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Samenloop tussen Wvggz en Wzd

Workshop derde
ketenconferentie

12 september 2019

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoud

1. Aanleiding Wvggz en Wzd
2. Toelichting Wzd
3. Toelichting Wvggz
4. Handreiking
5. Samenloop tussen Wvggz en Wzd: uitgangspunten
6. Casus
7. En verder

De aanleiding

Waarom wordt de Wet Bopz vervangen?

- Nu één wet voor de drie doelgroepen (psychiatrie, verstandelijk beperkten en geriatrische patiënten)
- 2e evaluatie Wet Bopz (2001): wet sluit onvoldoende aan bij ouderen- en gehandicaptenzorg -> Wzd ingediend 2009
- 3e evaluatie Wet Bopz (2007): ook voor de psychiatrie voldoet deze wet niet meer -> Wvggz ingediend 2010
- Aangenomen 23 januari 2018

Uitgangspunten beide wetten

Zorg staat centraal ipv opname

1. zorg zoveel mogelijk op basis van **vrijwilligheid**,
2. Gedwongen zorg alleen als **uiterste middel** (ultimum remedium)
3. Er moet worden getoetst of gedwongen zorg
  - a. **noodzakelijk**
  - b. **effectief** (geschikt om het ernstig nadeel te voorkomen);
  - c. **proportioneel** (in verhouding tot het doel); en
  - d. **subsidiair** (er zijn geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk) is.

Waarom verschillende wetten?

- Verschil tussen de doelgroepen en zorgpraktijk vraagt om verschillende procedures en middelen passend bij de doelgroep
- Beide wetsvoorstellen verbeteren rechtspositie cliënt en vergroten zorgmogelijkheden
- Ook in één wet verschillende hoofdstukken voor verschillende doelgroepen nodig (zoals Bopz ook verschillende titels kent)
- Waar mogelijk harmonisatie en binnen twee jaar evaluatie

Wzd: waar werken we aan: een cultuuromslag

De Wet zorg en dwang

- geldt:
  - voor **alle** cliënten met verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening, of een vergelijkbare ziekte of aandoening;
  - bij onvrijwillige zorg binnen of buiten een accommodatie (ook thuis).
- regelt de rechten van cliënten:
  - bij (onvrijwillige) opname in een zorginstelling;
  - bij zorg waar de cliënt (en/of zijn vertegenwoordiger) niet mee instemt/zich tegen verzet → onvrijwillige zorg;
  - recht op advies en bijstand door een cliëntenvertrouwenspersoon.

Onvrijwillige zorg

- Uitgangspunt: **Nee, tenzij...**
- Gaat over omgaan met verzet /geen instemming bij:
  - ✓ het toedienen van vocht, voeding en medicatie, en medische controles/handelingen;
  - ✓ beperken van de bewegingsvrijheid;
  - ✓ insluiten;
  - ✓ toezicht houden op cliënt;
  - ✓ onderzoek aan kleding of lichaam;
  - ✓ onderzoek van woon- of verblijfsruimte op middelen die gedrag beïnvloeden en op gevaarlijke voorwerpen;
  - ✓ controleren op aanwezigheid van middelen die gedrag beïnvloeden;
  - ✓ beperkingen in vrijheid om eigen leven in te richten, waardoor cliënt iets moet doen of nalaten (inclusief gebruik communicatiemiddelen);
  - ✓ beperkingen in recht op ontvangen van bezoek.

Onvrijwillige zorg

- Uitgangspunt:
  - ✓ geen gedwongen zorg!
  - ✓ ook bij **ernstig nadeel**: proberen met vrijwillige zorg (= met instemming /zonder verzet van de cliënt) op te lossen.
  - ✓ pas als dat niet mogelijk is, mag onvrijwillige zorg worden toegepast, maar moet **stappenplan** worden gevolgd.
- Stappenplan ook volgen als wilsonbekwame cliënt zich **niet** verzet tegen/zijn vertegenwoordiger instemt met:
  - ✓ medicatie die gedrag en/of bewegingsvrijheid beïnvloedt en niet wordt toegediend volgens de geldende richtlijnen;
  - ✓ maatregelen waardoor de cliënt enige tijd in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt;
  - ✓ insluiting.

Stappenplan Wzd

	Maximale periode toepassing onvrijwillige zorg	Bij de besluitvorming betrokken zorgverleners
Stap 1 Heroverweging van het zorgplan / opname van onvrijwillige zorg in het zorgplan	3 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverantwoordelijke • Deskundige van andere discipline • Arts * • <u>Wzd</u>-functionaris
Stap 2 Verlenging van de periode waarin onvrijwillige zorg verleend kan worden	3 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverantwoordelijke • Deskundige van andere discipline • Arts * • Deskundige die niet bij de zorg betrokken is • <u>Wzd</u>-functionaris
Stap 3 Tweede verlenging van de periode waarin onvrijwillige zorg verleend kan worden	3 maanden (tot externe deskundige advies heeft uitgebracht)	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverantwoordelijke
Stap 4 Derde verlenging van de periode waarin onvrijwillige zorg verleend kan worden	6 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverantwoordelijke • Deskundige van andere discipline • Arts * • Deskundige die niet bij de zorg betrokken is • Externe deskundige • <u>Wzd</u>-functionaris
Stap 5 Vierde en iedere volgende verlenging van de periode waarin onvrijwillige zorg verleend kan worden	Telkens 6 maanden	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverantwoordelijke • Deskundige van andere discipline • Arts * • Deskundige die niet bij de zorg betrokken is • <u>Wzd</u>-functionaris

De hoofdlijnen Wvggz

De doelgroep:

Personen met psychische stoornis

Procedures:

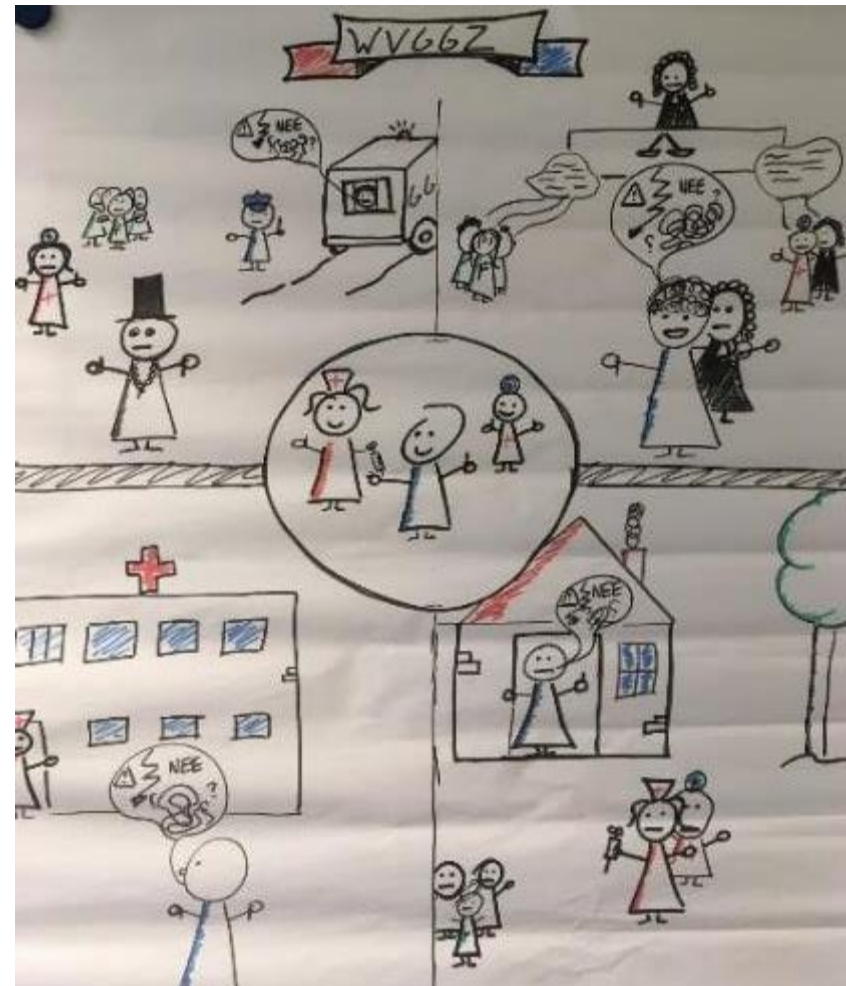
Zorgmachtiging (ZM) of (verlenging)
crisismaatregel (CM)

Instrumenten:

Verschillende vormen van verplichte
zorg (medicatie, toezicht)

Ambulante zorg of opname

Tijdelijke verplichte zorg voorafgaand
aan CM of in noodsituatie

Handreiking samenloop

Multiproblematiek en overgang tussen Wvggz en Wzd

Uitgangspunten samenloop

Schematische weergave procedures en mogelijke overdrachtmomenten

Casuïstiek

Bijlage:

Wvggz en Wzd in één accommodatie

Wet forensische zorg

Jeugdwet

Niet in de handreiking: Wgbo

Samenloop

- **Uitgangspunten:**

- Het belang van de patiënt staat centraal
- Zorg op maat (bv een gespecialiseerde zorgaanbieder)
- De aandoening die voorliggend is bepaalt het regime – professioneel oordeel
- Psychiatrie kan ook personen met een (licht) verstandelijke beperking behandelen, binnen een accommodatie kan ook een psychische stoornis worden behandeld.
- Het verdient immers de voorkeur om de cliënt binnen zijn vertrouwde zorgomgeving te laten. De wet biedt hiervoor mogelijkheden.
- Zorg voor een warme overdracht: overleg

Crisismaatregel en IBS

Snel handelen is vereist, dus geen procedure halverwege afbreken.

Als blijkt dat een andere grondslag voorliggend is (dus verandering van regime nodig):

CM of IBS nog niet afgegeven: burgemeester in beide gevallen bevoegd, maar vereisten Wvvggz strenger (psychiater, hoorplicht), dus bij multiproblematiek is Wvvggz veiligste route.

CM of IBS al afgegeven (duur 3 dagen): alsnog een IBS of CM aanvragen en daarna de verlenging (6 resp. 3 weken) en RM of ZM conform het juiste regime.

“Transferbepalingen”

- Artikel 1, zesde lid Wzd: zorgmachtiging vervalt indien op grond van Wzd een machtiging voor gedwongen opname wordt verleend.
- Artikel 1, lid 3, Wvggz: machtiging tot gedwongen opname wordt geschorst, als iemand een zorgmachtiging krijgt.

Dus in principe één regime (tegelijk) van toepassing

Samenloop Wvggz en Wzd onder één dak

(bijlage bij
handreiking)

<u>Wzd</u>	<u>Wvggz</u>
Terminologie waarvan de uitleg/inhoud hetzelfde is:	
Onvrijwillige zorg.	Verplichte zorg.
Cliëntenvertrouwenspersoon.	Patiëntenvertrouwenspersoon.
Vereisten waar instelling aan moet voldoen:	
Instelling opgenomen in openbaar register.	Instelling opgenomen in openbaar register, waarin is aangegeven welke vormen van verplichte zorg worden verleend.
Beschikt over een beleidsplan.	Beschikt over beleidsplan en heeft hierover advies gevraagd aan de cliëntenraad.
Instelling is aangesloten bij cliëntenorganisatie en klachtencommissie.	Instelling is aangesloten bij cliëntenorganisatie en klachtencommissie die bestaat uit een oneven aantal van ten minste drie leden die niet werkzaam zijn bij of voor de zorgaanbieder.
Algemene informatieverplichtingen van de zorginstelling aan de cliënt	
Verstrekt aan cliënt huisregels, cliëntenrechten en klachtenregeling en geeft hier desgevraagd een mondelinge toelichting op.	Informeert schriftelijk over de geneesheer directeur, zorgverantwoordelijke, mogelijkheid advies cliëntenvertrouwenspersoon, familievertrouwenspersoon, klachtenregeling, huisregels, richtlijnen, rechten en verplichtingen van betrokkene.
Wijst de cliënt/vertegenwoordiger op de mogelijkheid van bijstand door de cliëntenvertrouwenspersoon. Bij instemming van de cliënt verstrekt de instelling de gegevens van de cliënt aan de <u>cliëntvertrouwenspersoon</u> .	informatieplicht van de zorgaanbieder, zorgverantwoordelijke, geneesheer-directeur en burgemeester aan betrokkene over de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.
	Wijst familie van cliënt op de mogelijkheid van bijstand door de familievertrouwenspersoon.
Opname in de instelling via:	
Rechterlijke machtiging.	Zorgmachtiging (zorg kan ook ambulant)
Inbewaringstelling (Ibs)	Crisismaatregel (zorg kan ook ambulant).

samengevat

HJALMAR HAAGSMAN DEBETEKENAAR.NL

Casus Wvggz -> Wzd

Betrokkene is opgenomen in een accommodatie als bedoeld in de Wvggz met een zorgmachtiging wegens een psychische stoornis. Tijdens de opname wordt geconcludeerd tot dementie als voorliggende aandoening. Het ernstig nadeel blijft aanwezig en opname in een verpleeghuis wordt geïndiceerd.

Vanuit de Wvggz kan bij het CIZ een verzoek om een rechterlijke machtiging als bedoeld in art. 24 Wzd worden aangevraagd (door de 'zorgaanbieder die de betrokkene feitelijk zorg verleent' – zie art. 25 lid 1 sub d Wzd).

De zorgmachtiging (Wvggz) vervalt dan op het moment dat de rechterlijke machtiging tot opname ogv de Wzd is afgegeven, dus maak goede afspraken met de ontvangende zorgaanbieder.

Casus Wzd -> Wvggz

Betrokkene is opgenomen in een accommodatie als bedoeld in de Wzd met een rechterlijke machtiging wegens een verstandelijke beperking. Tijdens de opname wordt geconcludeerd tot depressie.

Betrokkene kan ogv de Wzd worden behandeld voor een psychogeriatrische aandoening, verstandelijke handicap, een daarmee gepaard gaande psychische stoornis of een combinatie hiervan, dan wel vanwege die aandoening, handicap of stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening (art. 2, lid 1, Wzd)

Betrokkene krijgt een psychose en moet in een GGZ-instelling worden behandeld.

De zorgaanbieder kan een zorgmachtiging tot opname vragen bij de OvJ (art. 1, lid 3, Wvggz) die de Wzd-machtiging schorst of – in dit geval kan een zorgmachtiging niet worden afgewacht - een crisismaatregel bij de burgemeester.

Verder

Handreiking samenloop nader uitwerken met ketenpartners

Toevoegen praktijkvoorbeelden

Handreiking vaststellen via BKR

Informatie dwangindegzorg.nl aanvullen, oa integrale toelichting, brochures, FAQ

De regelingen verplichte ggz en zorg en dwang afronden (consultatie verwerken, advies IGJ en AP) – november

Informatieproducten Wzd

Partij	Product
ActiZ	Profiel 'zorgverantwoordelijke'
ActiZ	Handreiking keuzes onvrijwillige zorg
KansPlus	3 brochures; Wzd vanuit perspectief cliënt, vertegenwoordiger en verwant / mantelzorger. Brochure 'Wet zorg en dwang voor zorgprofessionals'
NaarKeuze	Handreiking voor budgethouders
NGB	Mindmap Wzd - Wvvgz
Raad op Maat	Flyers over de CVP voor de PG-sector en voor de VG-sector Flyer info Wzd voor cliëntenraden
Verenso	Handreiking onvrijwillige zorg voor SO en AVG intramuraal
VOBC	Brochure Voorwaardelijke Machtiging
VGN	Handreiking Wzd voor zorgaanbieders
VGN	Profiel 'Wzd-functionaris'
VWS	Stroomschema incl 'was-wordt' tabel
VWS	Brochure Rechterlijke Machtiging
VWS	Brochure Inbewaringstelling
VWS	Handreiking Samenloop 'meerdere regimes in één instelling'
VWS	Factsheet accommodatie
VWS	Was wordt tabel (juridisch)
Zorgbelang inclusief	Trainerspool Spel Dilemma's onvrijwillige zorg

Vragen?

Meer informatie op www.dwangindezorg.nl

Of via WvggzWzdWfz@minvws.nl

Dwang in de zorg

Zoeken

> Direct hulp nodig

Bopz-opname
Huidige regels en procedures bij een gedwongen opname: de Wet Bopz

Zorg bij Bopz-opname
Gedwongen zorg en behandeling tijdens een Bopz-opname

Wet verplichte ggz
Vanaf 2020 geldt de Wet verplichte GGZ bij psychiatrische aandoeningen

Wet zorg en dwang
Vanaf 2020 geldt de Wzd bij verstandelijke beperkingen en dementie